ምዕራፍ አስር

ሥራና ምርት

© MoE, FDRE Not to be republished

የምዕራፉ ዓበይት ዓላማዎች:- ተማሪዎች ይህንን ምዕራፍ ከተማራችሁ በኋላ:-

- ✓ ከግስ የተለያዩ ስሞችንና ቅጽሎችን ትመሰርታላችሁ።
- ✓ ተራና ውስብስብ ዓረፍተ ነገሮችን ከጽሑፍ ውስጥ ለይታችሁ ታወጣላችሁ።
- ✓ የንግድ ሥራ ደብዳቤ ትጽፋላችሁ።
- ✓ በሠንጠረዥ የቀረበን መረጃ ወደ ዝርው ጽሑፍ ትቀይራላችሁ።
- ✓ በዝርው የቀረበውን መረጃ በሠንጠረዥ ታቀርባላችሁ።
- ✓ ለገለጻዎች ዘይቤያዊ ስያሜ ትሰጣላችሁ።

ቅድመ-ንባብ ጥያቄዎች

1. ሥራና ምርት ያላቸው ግንኙነት ምንድነው?
2. ጠንክሮ መሥራት ለራስ ፣ ለሀገርና ለወገን ምን ምን ጥቅሞችን ያስገኛል?

"የሠራ ያገኛል!"

ኢትዮጵያ በርካታ ህፃናትና ወጣቶች ያሉባት ሀገር ናት፡፡ እነዚህን ወጣቶች የሚያሳድጉ ወላጆች፣ አካባቢዎች፣ ትምህርት ቤቶች፣ ፖሊሲ አውጪዎችና ፖለቲከኞች ሥራ ፈጣሪዎችን የማብዛት ግዴታ አለባቸው፡፡ ልጆች ትልልቅ ርዕይና ዓላማ እንዲይዙ በቂ ችሎታና ሙያ እንዲኖራቸው ከሁሉም በላይ ወላጆች ኃላፊነት አለባቸው፡፡ በሁሉም መስፈርቶች እያደገ የሚሄድ ቤተሰብ ኃላፊ የሆኑ ወላጆች ያሏቸው ልጆች፣ ውስጣቸውን እየመረመሩ የቤተሰባቸውን እንቅስቃሴ ወደተሻለ ህይወት የሚቀይሩና ለልጆቻቸው ምሳሌ መሆን የሚችሉ ወላጆች ያሏቸው ልጆች ከወላጆቻቸው የበለጠ ባለ ራዕይ ይሆናሉ፡፡ ህይወት የተለያዩ አማራጮች እንዳሏት ልጆቻቸውን ሲያስተምሩ፣ በሂደት የእነሱ ህይወት ከእለት ወደ እለት ለውጥ እያመጣ ሲሄድ፣ በየቤተሰቡ ያለ አንድ ሁለት ሰው የራሴ የሚለው ሥራ ሲፈጥር ተነሳሽነት ያድጋል፤ “ልምድ ያካበቱ ወላጆች ለልጆቻቸው ዩኒቨርሲቲዎች ናቸው!”

አሁን አሁን እንደሚታየው ወላጆች በጣም ውስን የሆነ ህልምና ራዕይ አላቸው፡፡ የሚያጋጥሟቸውን ችግሮች ሁሉ ከቤተሰብ አባላትና ከልጆች መኖር አለመኖር ጋር የሚያያይዙ አሉ፡፡ በመሠረቱ ህፃናት ወላጆቻቸውን አስገድደው የተወለዱ አይደሉም፤ ህፃናትን የምንወልዳቸው እኛ ነን፤ በየትኞቹም ኃላፊነቶች በአብዛኛው ተጠያቂዎቹ እኛ ወላጆች ነን፡፡ ከምንጠቀምበት በላይ ገቢ ለመፍጠር የምንንቀሳቀስ ወላጆች ስንበዛ በየቤቱ ያለ ድህነት ቀስ በቀስ ይጠፋል፡፡ ኢትዮጵያ የምታድገው እያንዳንዱ ቤተሰብ የተሻለ ደረጃ ሲደርስ ነው፡፡

© MoE, FDRE Not to be republished

ተማሪዎች! ከላይ ካነበባችኋቸው አንቀጾች ምን ተረዳችሁ?

የኢትዮጵያ ትልቁ ሀብት ወጣቱ ነው፡፡ ወጣቱ አስተሳሰቡ ብሩህ ነው፤ ትኩስ ጉልበት አለው፤ ከፍተኛ የመፍጠር ችሎታ አለው፤ ፈጣን ነው፤ አንድ ጊዜ የጀመረውን ነገር ደጋግሞ በመሥራት ለማሸነፍ ሰፊ የእድሜ ገፀ-በረከት ያለው የህብረተሰባችን ክፍል ነው፡፡ ከማንም የተሻለ መኖር የሚፈልገው ወጣቱ ነው፡፡ ይህንን ሁሉ ለማድረግ ብዙ መሥራት ያለበትም ወጣቱ ነው፡፡
በጥቂቶች የኢኮኖሚ ነፃ መውጣት ብዙ ሰው ጥሩ ኑሮ መኖር አይችልም፡፡ የአስተሳሰብ ድህነትን የሚያወርሱት ልጅ ባለፀጋ አይሆንም፤ አትሆንም፡፡ ስለዚህ ሥራ ፈጣሪ ለመሆን የበለጠ እድል ላለው ለወጣቱ የህብረተሰብ ክፍል የሥራ ፍላጎትና ተነሳሽነትን እናስተምረው፡፡

(ወሮታው በዛብህ፣ ኢንተርፕሬነርሽፕ፣1998፣109፣ ለማስተማር እንዲያመች ተደርጎ የተወሰደ፡፡)

ክፍል አንድ፣ አንብቦ መረዳት

፩. ቀጥሎ የቀረቡትን ከምንባቡ የወጡ ዓረፍተነገሮች በመመርመር ትክክል የሆነውን "እውነት" ስህተት የሆነውን "ሐሰት" በማለት መልሱ፡፡

1. ወጣቶች የሥራ ተነሳሽነት እንዲኖራቸው የማድረግ ኃላፊነት ያለባቸው ወላጆች ብቻ ናቸው፡፡
2. ሀገር የሚያድገው እያንዳንዱ ቤተሰብ በኢኮኖሚ ሲሻሻል ነው፡፡
3. የሀገርን እድገት በተመለከተ ከፍተኛውን ሚና የሚጫወተው ወጣቱ የህብረተሰብ ክፍል ነው፡፡
4. ወላጆች ለልጆቻቸው ማውረስ የሚገባቸው ቀና አስተሳሰብንና ታታሪነትን ነው፡፡
5. ወጣቶች በአገር ግንባታ ዘርፍ ሚና የላቸውም፡፡

© MoE, FDRE. Not to be reproduced

፪. ቀጥሎ የተዘረዘሩትን ቃላትና ሀረጋት ከምንባቡ የወጡ ናቸው፡፡ ጥንድ ሆናችሁ በመወያየት ፍቻቸውን ጻፉ፡፡

ሀ. የአስተሳሰብ ድህነት፡- ________________

ለ. ውስን ህልምና ርዕይ፡- ________________

ሐ. ለልጆች ምሳሌ መሆን፡- ________________

መ. የእድሜ ገጸ-በረከት፡- ________________

ሠ. ልምድ ያካበተ፡- ________

፫. የሚከተሉትን ጥያቄዎች ምንባቡን መሠረት በማድረግ በቃል መልሱ፡፡

ሀ. ሥራ ፈጣሪዎችን የማብዛት ግዴታ አለባቸው የተባሉትን አካላት በዝርዝር ጥቀሱ፡፡

ለ. ወጣቶች ሀገር ለመገንባት ቀዳሚ የህብረተሰቡ ክፍሎች ናቸው የተባለበትን ምክንያት በዝርዝር አስረዱ፡፡

ሐ. ቀና አስተሳሰብ ያላቸውን ልጆች የማፍራት የወላጆች ሚና ከፍተኛ መሆኑ ተገልጿል፡፡ ይህንን ሐሳብ ከራሳችሁ ልምድ በመነሳት አስተያየት ስጡ፡፡

መ. “ልምድ ያካበቱ ወላጆች ለልጆቻቸው ዩኒቨርሲቲዎች ናቸው” ሲል ምን ማለቱ ይመስላችኋል፡፡

ሠ. የምንባቡ አጠቃላይ መልዕክት (ጭብጥ) ምንድን ነው?

ክፍል ሁለት፣ መናገር

፩. ጥንድ ጥንድ በመሆን በአካባቢያችሁ ወደሚገኙ በተለያዩ ዘርፎች ላይ የተሰማሩ የህብረት ሥራ ማህበራት በመሄድ ስለ ሥራ እንቅስቃሴያቸውና ተሞክሮአቸው ጠይቃችሁ ያገኛችሁትን መረጃ በማጠናቀር በተወካያችሁ አማካይነት ለክፍሉ በንባብ አሰሙ፡፡

፪. ሥራና ምርትን አስመልክቶ የቅስቀሳና የማነቃቂያ ንግግር አዘጋጅታችሁ አቅርቡ፡፡ (ለምሳሌ ኢትዮጵያ መገንባት በጀመረችው በህዳሴው ግድብ ዙሪያ ሐሳቦችን አሰባስባችሁ ንግግር ማቅረብ ትችላላችሁ፡፡)

© MoE, FDRE Not to be reproduced

© MoE, FDR
Not to be rep

ክፍል ሶስት፣ መጻፍ

፩. ከዚህ በታች የሚቀርቡላችሁን አያያዥ ቃላት በመጠቀም “ሥራና ምርትን በተመለከተ አንድ አንቀጽ ጻፉ::

ስለዚህ	ይሁን እንጂ	ነገር ግን
በመሆኑም	ወይም	ለምሳሌ
እና	ባንጻሩ	ደግሞ

፪. በሠንጠረዡ የቀረበላችሁን መረጃ መሠረት በማድረግ ርዕስ ሰጥታችሁ፣ አንድ አጭር ጽሑፍ ጻፉ::

ገበሬው እርሻ ለማረስ ያነሳሱት ምክንያቶች	ያከናወናቸው ተግባራት በቅደም ተከተል	ያመረተው ምርት	ያመረተውን ምርት እንዴት ተጠቀመበት?
• ራሱንና ቤተሰቡን (3 ልጆቹን) በበቂ ሁኔታ ለመመገብ • ልብስ ለመግዛት • የፋብሪካ ውጤቶች (እንደ ዘይት፣ ጨው፣ ሣሙና ...... ያሉትን) ለመግዛት ለመጠቀም • ልጆቹን ት/ቤት ሰ’ዶ ለማስተማር • ሌሎች ፍላጎቶችን ለማሟላት	• የእርሻ መሣሪያዎችን ማዘጋጀት (ጅራፍ፣ ሞፈር፣ ክርፍ፣ ወገል፣ ቀንበር፣ ማረሻ፣ ድግር፣ ምራን......) • ሦስት እያስተጋገዘ የሚጠምዳቸው በሬዎች መግዛት • ለመቆጥቆጫና ለመጥረብ የሚያገለግል መጥረቢያ (ምሣር) መግዛትና እጀታ ማዘጋጀት • የበሬዎች ማደሪያና የሥራ ዕቃዎች ማዘጋጀት	• ሦስት ጉታ ጤፍ • ሁለት ጉታ ዳጉሣ • አንድ ጉስጉሻ በርበሬ • አንድ ይዘቱ 60ሜ^3 የሆነ ጉተራ ሙሉ በቆሎ ወዘተ...	• ልጆቹን፣ ሚስቱንና ራሱን በሚገባ መገበ • ለት/ቤት የሚሆኑ መሳሪያዎቻቸውን ለልጆቹ አሟላ • ቆርቆሮ ቤት ሠራ
	• ጤፍ፣ ዳጉሣ፣ በቆሎ (ማሽላ)፣ አተር፣ ባቄላ፣ ገብስ፣ ወዘተ... ወቅታቸውን ጠብቆ መዝራትና ማረም:: ወዘተ.		• ለመጓጓዣና ለማጓጓዝ የሚሆኑ አንድ በቅሎና አንድ አህያ ገዛ ወዘተ...

፫. ቀጥሎ በጽሑፍ የቀረበላችሁን ምንባብ በሚገባ በማንበብ ከጽሑፉ በታች ባለው ሠንጠረዥ ውስጥ ጉዳዮችን በመለየት አስቀምጡ፡፡

የኢትዮጵያ ፌደራላዊ መንግስት በዓባይ ወንዝ ላይ የህዳሴ ግድብን ሊገነባ ቆርጦ ተነስቷል፡፡ ለዚህ ተግባር እውን መሆንም የሀገሪቱን ተወላጆች ትብብር በመጠየቅ “ያገሩን ሰርዶ ባገሩ በሬ” የሚለውን ብሂል ተግባራዊ በማድረግ ላይ ይገኛል፡፡

ጠቅላይ ሚኒስትር መለስ ዜናዊ በአደረጉት የምረቃ ላይ ንግግር ግድቡን በመገንባት በሀገሪቱ ላይ የሚታየውን የኃይል እጥረት ለመቅረፍ፣ እንደሚያስችል ተናግረዋል፡፡ ድህነትን ታሪክ ለማድረግ ፣ ልማትን በእመርታዊ ሁኔታ ለማፍጠን ፣ የራስን ልማት ከርዳታ ነፃ በሆነና ራስን ችሎ በመሥራት ታሪክ ለማስመዝገብና በጥቅሉ ተፈጥሯዊ ሃብታችን በመጠቀም የኢትዮጵያን ህዝብ ድህነት ለመቅረፍ ሲባል እንደሚከናወን አስረድተዋል፡፡ ይህን ለማድረግም ብዙ ምክክሮች እንደተደረጉ አክለው አስረድተዋል፡፡ህዝቡም “ቦንድ” በመግዛት ራሱን ጠቅሞ ሀገሪቱን እንዲጠቅም ጥሪ ቀርቦለት ለተግባራዊነቱ በመረባረብ ላይ ይገኛል፡፡ ርብርቡ ቦንድ በመግዛት ላይ ብቻ ሳይሆን መዋጮ በማሰባሰብ፣ ቦንድንም ያለ ወለድ በመግዛት፣ የሚፈለግበትንም በመለገስና በመነሳሳት ላይ ያተኮረ ርብርብ ነው፡፡

ግድቡ የሚሠራው ፵፮ ኪ.ሜ ያህል ርዝመት ዓባይን በመገደብ ሲሆን የሚያቆረው ውሃ መጠንም የጣና ሐይቅ ከሚይዘው ሰላሳ አንድ ቢሊዮን ኪዩቢክ ሜትር የውሃ መጠን በእጥፍ እንደሚበልጥ ማለትም ፷፫ ቢሊዮን ሜትር ኩብ እንደሚሆን ከመገናኛ ብዙሃን የሚወጡ መረጃዎች ያስረዳሉ፡፡ ከዚህም አምስት ሺህ ሁለት መቶ ሃምሳ ሜጋዋት የኤሌክትሪክ ኃይል እንደሚመነጭ ታውቋል፡፡ ውሃውም ወደ ቤንሻንጉልና ጉምዝ ለም መሬቶች እየፈሰሰ ለልማት እንደሚውል ይታመናል፡፡ በጥቅሉ የዓሣ ምርታችን ከፍ እንደሚል ፣ የመስኖ ውሃን በመጠቀም ድህነትን ታሪክ እንደምናደርግ፤ ለበለጠ የዕድገት “ትራንስፎር ሜሽን”ም እንደሚያተጋንና ብሩህ ድባብን ያሳየን ክንውን ነው ብሎ መናገር ያስችላል፡፡

© MoE, FDRE, Not to be reproduced

የኢትዮጵያን መንግስት የህዳሴ ግድብ እንዲገነባ ያነሳሱት ምክንያቶች	በቅደም ተከተል ህዝቡን ለማነሳሳት ያከናወናቸው ተግባራት	ግድቡ ሲያልቅ የሚገኘው ውጤት	የተገኘው ውጤት ለምን ተግባር ይውሳል?

የንግድ ሥራ ደብዳቤ

የሥራ ደብዳቤዎች በዋናነት በሁለት ይከፈላሉ፡፡ እነርሱም የድርጅት ወይም የመ/ቤት የሥራ ደብዳቤ እና የግል የሥራ ደብዳቤ የሚባሉት ናቸው፡፡

የንግድ ስራ ደብዳቤ ከድርጅት ወይም ከመ/ቤት የሥራ ደብዳቤ የሚመደብ ሲሆን አንድ ግለሰብ ወይም ድርጅት የንግድ ሥራን (ሸያጭን፣ ግዢን ወይም ልውውጥን) አስመልክቶ ለሌላ ግለሰብ ወይም ድርጅት የሚጽፈው ደብዳቤ ነው፡፡ ይህ ዓይነቱ ደብዳቤ የእቃዎችን ዋጋ ለመጠየቅ፣ ለዋጋ መጠየቂያ ደብዳቤ ምላሽ ለመስጠት ስሞታ ካለ ለመሰንዘር፣ ለቀረበው የግዢ ጥያቄ ፈጣንና አርኪ ምላሽ ከተገኘ ምስጋና ለማቅረብ ወዘተ የሚጻፍ ነው፡፡

© MoE, FDRE Ethiopia Not to be republished

ቁጥር:-____________

የራስጌ ማህተም

ቀን:-_____________

ለ ____________________________

(ከተማ፤)____________________

ጉዳዩ:- ____________________

____

____

____

____

____

____________________________::

የግርጌ
ማህተም

ከሰላምታ ጋር!

ፊርማ _________

ሙሉ ስም (ኃላፊነት)

ግልባጭ:- ___________

© MoE, FDRE Ethiopia
Not to be republished

፬. ቀደም ሲል የቀረበውን የንግድ ሥራ ደብዳቤ አጻጻፍ መመሪያን እና የንግድ ሥራ ደብዳቤ ናሙና በመከተል በመረጣችሁት ርዕሰ ጉዳይና አድራሻ አንድ የንግድ ሥራ ደብዳቤ ጻፉ፡፡

፭. ስርዓቱን ጠብቃችሁ መጻፍ አስመጻፋችሁን በአጠገባችሁ ከሚቀመጡ ሌሎች ተማሪዎች ጋር በማስተያየት ተወያዩበት፡፡

ክፍል አራት፡- ሰዋስው

፩. ቀጥሎ በሚቀርበው አንቀጽ ውስጥ ተራና ውስብስብ ዓረፍተነገሮች ተካተው ቀርበዋል፡፡ አንቀጹን ካነበባችሁ በኋላ በተሰጠው ምሳሌ መሠረት ተራና ውስብስብ ዓረፍተነገሮችን ለይታችሁ በሠንጠረዥ ውስጥ ጻፉ፡፡

አንድ ጅብና አንድ አንበሳ ነበሩ፡፡ ጅቡ አንዲት እርጉዝ ጊደር ነበረችው፡፡ አንበሳውም አንድ ወይፈን ነበረው፡፡ አንበሳው ወይፈኑን የሚጠብቅለት ያጣል፡፡ አንድ ቀን አያጅቦን፣ “አያጅቦ ወይፈኔን ለምን አትጠብቅልኝም? ” ብሎ ጠየቀው፡፡ አያጅቦም “ይኸማ በጣም ጥሩ ሐሣብ ነው፡፡ ጊደሬም ከአንተ ወይፈን ጋር ስትውል እሱን የመሰለ ጥሩ ጥጃ ትወልድ ልኛለች”፡፡ ይለዋል፡፡ ከዚያ ተራ በተራ ለመጠበቅ ይስማማሉ፡፡ ከዚያም አያ አንበሶ “አያ ጅቦ እንግዲህ ነገ አንተ ስትጠብቅ ዋል፡፡ እኔ አደን አድኜ ራታችንን ይዤ እመጣለሁ”፡፡ ብሎት ይሄዳል፡፡ አያ ጅቦም ጊደሯንና ወይፈኑን ጥሩ ሳርና ውሃ ወዳለበት እየወሰደ ሲያግጣቸውና ውሃ ሲያጠጣቸው ዋለ፡፡ በተጨማሪም ለጊደሩ ለስላሳ ሳር አጨደላት፡፡ ባፍ ባፏም ሲሰጣት ዋለ፡፡

ተራ ዓረፍተገር	ውስብስብ ዓረፍተነገር
አንድ ጅብና አንበሳ ነበሩ፡፡	አንበሳው ወደፈኑን የሚጠብቅለት ያጣል፡፡

፪. የራሳችሁን አምስት ተራ ውስብስብ አረፍተ ነገሮች መስርቱና ክፍል ውስጥ አንብቡ፡፡

© MoE, FDRE Not to be reproduced

፫. ከዚህ ቀደም ባሉት ምዕራፎች ከግስ የተለያዩ ስም መሰል ቃላትንና ቅፅሎችን መመስረት እንደሚቻል ተምራችኋል:: ምሳሌውን በመከተል መልመጃውን ሥሩ::

ግስ	ከግስ የተመሠረተ ስም መሰል ቃል	ከግስ የተመሠረተ ቅጽል
ምሳሌ 1. ቀጠፈ	መቅጠፍ	ቀጣፊ
2. ሰነፈ	መስነፍ	ሰነፍ
ሀ. ሰከረ	______	______
ለ. ዘለለ	______	______
ሐ. ቀለለ	______	______
መ. በላ	______	______
ሠ. ከሳ	______	______
ረ. በዛ	______	______

ክፍል አምስት: ስነጽሑፍ

፩. የሚከተሉትን የተጓደሉ ምሳሌያዊ አነጋገሮች በትክክል አሟልታችሁ ጻፉ::

ሀ. ሥራ ያጣ መነኩሴ ______________________ ::

ለ. አፍ ሥራ ሲፈታ ________________________ ::

ሐ. ___________________________ ይሞታል በሰኔ::

መ. ስራ ያጣ ገበሬ ____________________::

ሠ. ሥራ ለሠሪው ____________________________ ::

፪. ሥራን የሚያበረታቱ ምሳሌያዊ አነጋገሮችን ጥንድ ሆናችሁ ሰብስቡና መልእክታቸውን አብራሩ::

© MoE, FDRE Not to be republished

© MoE, FDRE Ethiopia Not to be republished

ፎ. በ“ሀ” አምድ ለቀረቡት የዘይቤ ዓይነቶች ከ “ለ” አባባሎች እየመረጣችሁ አዛምዱ፡፡

ምሳሌ 1. እንቶኔ = ቀ

“ሀ”	“ለ”
1. እንቶኔ ___ቀ___.	ሀ. ያችን ወፍራሟን ልጅ “ቀጮ” ብሎ ጠራት፡፡
________.	ለ. ዓባይ አሁንስ ሆድህ ምናለ?
________.	ሐ. “ለሰው ሞት አነሰው” አለች ቀበሮ፡፡
2. ምፀት ________.	መ. የሰማይ ስባሪ የሚያክል ዳቦ በላሁ፡፡
________.	ሠ. ከቀጠሮው ሁለት ሰዓት አርፍዶ ሲመጣ አንተ'ኮ “ጀት” ነህ አለው፡፡
________.	ረ. ሰውየው ተራራ አክሏል፡፡
3. ግነት ________.	ሰ. ምላሷ አርባ ክንድ ስለሆነ ሁሉም ይሸሻታል፡፡
________.	ሸ. "አየሽ አንቺ እናት ዓለም! ቃል የእምነት እዳ እንጂ የእናት የአባት እኮ አይደለም" አለ ቴዎድሮስ፡፡
________.	ቀ. ፀሐይቱ ምነው ፊትሽ ጠቆረ?

© MoE, FDRE Not to be reproduced

የምዕራፉ ማጠቃለያ

በዚህ ምዕራፍ ውስጥ ያሉ ነጥቦች በአብዛኛው በአለፉት ምዕራፎች ላይ የአያችኋቸውን ሲያካትቱ በጥቂቱ ደግሞ አዳዲሶችም አሉ፡፡ ለምሣሌ የዓረፍተነገር ዓይነቶችን አመሠራረት፣ ከውይይት መልዕክት አዳምጦና በማስታወሻ መዝግቦ ለክፍል ጓደኛ የማቅረብ ልምምድ፣ የቅስቀሳና የማነቃቂያ ንግግርና ዘይቤያዊ አነጋገር የሚሉት ርዕሰ-ጉዳዮች በቀደሙት ምዕራፎች የተዳሰሱ ሲሆን ከሠንጠረዥ፣ ከፎቶግራፍና ከካርድ ላይ መረጃዎችን አንብቦ መረዳት እንደሚቻል በዚህ ምዕራፍ ተምረናል፡፡ በጥቂቱም ቢሆን የሥራ ደብዳቤ አጻጻፍ ስልትንም ቀስመናል፡፡ የንግድ ሥራ ደብዳቤ አጻጻፍ ከሌሎች የደብዳቤ አጻጻፍ ስልቶች እንደሚለይም ተገንዝበናል፡፡ ከዘይቤ አነጋገሮች የጥቂቶቹን (እንቶኔ፣ ምፀትና ግነት) ዘይቤዎችን አተረጓጎም በውል አይተናል፡፡

የክለሣ ጥያቄዎች

1. "ቶሳ ወደ ት/ቤት ከመሄዱ በፊት ዝግጅት አድርጓል"፡፡ የሚለው ዓረፍተነገር ዓይነት ______________ ነው፡፡
2. ገፈፈ ብለን ገፈፋ ብንል፡-
   ሀ. ገመተ ብለን ______________ እንላለን፡፡
   ለ. በላ ብለን ______________ እንላለን፡፡
   ሐ. ዘገነነ ብለን ______________ እንላለን፡፡
   መ. አሰሰ ብለን ______________ እንላለን፡፡
3. ለህዳሴው ግድብ ቦንድ እንድንገዛ ጥሪ ተደርጐልናል፡፡ _______ ቦንድ መግዛት አለብን፡፡
   ሀ. ይሁንም እንጂ　　　　ሐ. በመሆኑም
   ለ. ስለዚያ　　　　መ. በአንፃሩ
4. ከሰዎች ጠይቃችሁም ይሁን መጻሕፍት አንብባችሁ በንግድ ሥራ ውስጥ አንድ ድርጅት እንዲቀጥራችሁ የቅጥር ማመልከቻ ደብዳቤ ጽፋችሁ ለመምህራችሁ አቅርቡ፡፡
5. ከተማራችኋቸው ሌላ የእንቶኔ ዘይቤ ምሳሌ የሚሆኑ፣ ለምፀት ዘይቤ ምሳሌ የሚሆኑ እና የግነት ዘይቤ ምሳሌ የሚሆኑ ሦስት፤ ዓረፍተ ነገሮች ወይም ግጥሞች ጽፋችሁ ለክፍል ጓደኞቻችሁ አንብቡላቸው፡፡

© MoE, FDRE Not to be republished

የግንዛቤ ማመሳከሪያ ቅጽ

፩. ከዚህ በታች በምዕራፍ አስር የቀረበውን ትምህርት ምን ያህል እንደተረዳችሁ የምታመሳክሩበት ቅፅ ቀርቧል፡፡ በዚህ መሠረት በእያንዳንዱ የማመሳከሪያ ነጥብ ትይዩ ስለመረዳታችሁ እርግጠኛ ከሆናችሁ የ(√)፣ እርግጠኛ ካልሆናችሁ የ(?)፣ ሙሉ በሙሉ ካልተረዳችሁ ደግሞ የ(x) ምልክት በማድረግ ቅጽን አሟሉ፡፡

ተ.ቁ	የማመሣከሪያ ነጥብ	√	?	x
1.	የዓረፍተነገሮች ዓይነቶችን ለይቻለሁ፡፡			
2.	ከግስ ስምንና ቅጽልን እመሠርታለሁ፡፡			
3.	አያያዥና መሸጋገሪያ ቃላትን በተገቢው ቦታ ተጠቅሜ አንቀጾችን እጽፋለሁ፡፡			
4.	የአንድን ውይይት አዳምጬ የውይይቱን መልእክት እገልጻለሁ፡፡			
5.	የቅስቀሳና የማነቃቂያ ንግግር በሥራና በምርት ዙሪያ አደርጋለሁ፡፡			
6.	በሠንጠረዥ፣ በፎቶግራፍ፣ በካርታ አማካይነት የቀረበን መረጃ በጽሑፍ አቀርባለሁ፡፡			
7.	የንግድ ሥራ ደብዳቤ በአጻጻፍ ቅርጹ መሠረት እጽፋለሁ፡፡			
8.	አንቶኔ፣ ምፀትና ግነት ዘይቤዎችን ለይቼ መግለጽ እችላለሁ፡፡			

፪. ከዚህ በላይ በቀረበው ቅፅ የ(?) እና የ(x) ምልክት ያደረጋችሁባቸውን ነጥቦች በሚገባ እስክትገነዘቡ ድረስ የምዕራፉን ትምህርት ደጋግማችሁ ከልሱ፡፡

ሙዳየ ቃላት

ቃል	ፍች
ሂስ	በደካማ ጎን ላይ የሚያተኩር አስተያየትና ነቀፋ፡፡
ህቡዕ	ድብቅ፣ ስውር፣ ሚስጥራዊ፡፡
ሊቅ	በትምህርት የበሰለ የተራቀቀ፣ ምሁር፣ አዋቂ፡፡
መላምት	በማስረጃ ያልተረጋገጠ ንድፈ ሀሳብ፣ የግምት አባባል፡፡
ማቅ	ከጥቁር በግ ፀጉር ተፈትሎ የሚሠራ እንደ ብርድ ልብስ ያለ ልብስ፡፡
ማጀት	ብዙ ጊዜ በአነስተኛ ጎጆ ቤቶች ውስጥ በመከታ የተከለለ የእቃ ማስቀመጫ ጓዳ፡፡
ምጸት	በቀጥታ የቀረበውን ሀሳብ ትርጉም ተቃራኒ የሚያሳይ የንግግር ስልት፡፡
ራእይ	በእንቅልፍ ወይም በተመስጦ ጊዜ የሚታይ ህሊናዊ ትርኢት፣ ህልም፡፡
ሰማእት	ለእምነቱ፣ ለሃይማኖቱ መስዋእት የሆነ ሰው፡፡
ስኬት	የአላማ ወይም የድርጊት ክንዋኔ በጥሩ ሁኔታ እንደታቀደው መፈፀም፡፡
ስውር	ሽሽግ፣ ድብቅ፣ የማይታይ፡፡
ቅሪት አካል	ጥንት ሕይወት የነበራቸው አሁን ግን ደርቀው በከርሰ ምድር ውስጥ የሚገኙ ጠጣር ነገሮች፡፡
ባድማ	ጠፍ፣ ወና፣ ባዶ ቦታ፡፡
ብሩህ	የበራ፣ የፈካ፣ ንጹህ፣ የጠራ፡፡
ትቢያ	ደቃቅ አፈር፣ አባራ፡፡
ነውጥ	ሁከት፣ ብጥብጥ፣ ሽብር/ርደት፣ ንቅናቄ/፡፡
አረንቋ	ረግረግ፣ ማጥ፡፡
አረጋዊ	ሽማግሌ፣ አዛውንት፡፡
አቆራኘ	አንዱን ከሌላው ጋር አጣምሮ አሠረ፡፡
አቻ	እኩያ፣ በእኩል ደረጃ የሚገኝ፡፡
አነፀ	ጠረበ፣ ሳገ፣ ሰራ፣ ገነባ፡፡
አንደበት	ለመናገር የሚያስችል የሰውነት ክፍል፣ ልሳን፡፡

© MoE, FDRE Not to be reproduced

ሖደት	በድግግሞሽ የሚካሔድ የአንድ ድርጊት ክንዋኔ ሂደት፣ ዙረት።
እውን	እውነት፣ እርግጥ።
ኮበለለ	የነበረበትን ቦታ ትቶ ወደ ሌላ ቦታ ተደብቆ ወይም ተሸሽጎ ሔደ ወይም ጠፋ።
ዘለፋ	ነቀፋ፣ ስድብ፣ ቁጣ።
ይፋ	ገሃድ፣ ግልፅ።
ዲብ	ከፍታው አነስተኛ የሆነ የአፈር ጉብታ።
ድብኝት	ከጭቃ የተሠራ የእህል ማስቀመጫ ጎታ፣ ጉስጉሻ።
ገሃድ	ስውር ያልሆነ፣ ግልፅ ወይም ይፋ።
ጉራማይሌ	የተለያዩ ቋንቋዎች በመደባለቅ የሚቀርብ፣ ድብልቅ ንግግር ወይም ጽሑፍ።
ጦስ	ሰበብ፣ ምክንያት።
ጨፌ	ስምስም ሳር የሚበቅልበት ውሃማ መሬት።
ፀዳል	ብርሃን ወይም የብርሃን ፍንጣቂ።
ፀጋ	አምላካዊ ስጦታ፣ ሃብት፣ ረድኤት።
ፅናት	ያለማወላወል በአንድ አቋም ላይ መርጋት።
ፈርጥ	ከተለያዩ የከበሩ ድንጋዮች የሚሠራና በቀለበት፣ በዘውድ ላይ የሚደረግ የሚያብለጨልጭ ጌጥ።
ፋይዳ	ጥቅም፣ እርባና።

© MoE, FDRE Ethiopia Not to be republished

ፈሊጣዊ አነጋገሮች ከነፍቻቸው

ፈሊጣዊ አነጋገሮች	ፍቻቸው
ሀሞተ ቢስ	ፈሪ
ሀረግ መዘዘ	ዘሩን ቆጠረ
ሆድና ጀርባ	ፈጽሞ አለመግባባት
ልቡ ቆመ	አንድ ነገር ለማድረግ ቸኰለ፣ ጓጓ
ሠርግና ምላሽ	ታላቅ ደስታ
ሰባራ ስንጥር	ማንኛውም እቃ
የሰው ነጭ	ብዙ ህዝብ
ስሙን ተከለ	ታዋቂ ሆነ
ቀጭን ጌታ	ሀብታም
ቅቤ አንጓች	አወደድ ባይ አስመሳይ
ብቅል አውራጅ	ረጅም
እንባ ጠባቂ	ተቆርቋሪ
እንብርት የለሽ	በልቶ የማይጠግብ፣ ሆዳም
እጅ አጠረው	ገንዘብ አለቀበት፣ ቸገረው
ውስጡን ለቄስ	የተደበቀ መጥፎ ተግባር
የአዞ እንባ	የውሸት ሀዘን
የውሻ አፍንጫ	በጣም ቀዝቃዛ
ገመና ከታች	ምስጢር ደባቂ
ጎህ ቀደደ	ፀሀይ ወጣ፣ ሌሊቱ ነጋ
ፈላጭ ቆራጭ	አምባገነን

© MoE, FDRE Not to be reproduced

ዋቢ መጻሕፍት

ሀ. ረጃጅም ልቦለዶች

ሀዲስ አለማየሁ (1960) ፍቅር እስከ መቃብር፡፡ አዲስ አበባ፣ ብርሀንና ሰላም ማተሚያ ቤት፡፡

ሲሳይ ንጉሱ (1978) ሰመመን፡፡ አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት፡፡

ለ. አጫጭር ልቦለዶች

አንጋፋና ወጣት ደራስያን (1998) ወንዞች እስኪሞሉ እና ሌሎች አጫጭር ልቦለድ ታሪኮች፡፡ አዲስ አበባ፣ ፖፕሌሽን ሚዲያ ሴንተር፡፡

አዳም ረታ(1981) ማህሌት፡፡ አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት፡፡

ሐ. ወጎች

መስፍን ኃ/ማርያም (1976) የቡና ቤት ሥዕሎችና ሌሎችም ወጎች፡፡ አዲስ አበባ፣ የኢትዮጵያ መጻሕፍት ድርጅት፡፡

የሻው ተሰማ (1997) የጥቁር አፈር ትሩፋት፡፡ አዲስ አበባ፣ አፍሪካ ማተሚያ ቤት፡፡

መ. ግጥሞች

በውቀቱ ስዩም (2001)፡፡ ስብስብ ግጥሞች፡፡ አዲስ አበባ፣

ደበበ ሰይፉ (1980)፡፡ የብርሃን ፍቅር፡፡ አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት፡፡

ፈቃደ አዛዘ (1985) ጩኸት፡፡ አዲስ አበባ፣ ብርሀንና ሰላም ማተሚያ ቤት፡፡

ሠ. አጋዥ መጻሕፍት

ማረው አለሙ (1995) በሳል ድርሰት፡፡ አዲስ አበባ፣ ብርሃንና ሰላም ማተሚያ ድርጅት፡፡

ባዩ ይማም(2002) አጭርና ቀላል የአማርኛ ሰዋስው፡፡ አዲስ አበባ፣ አልፋ አታሚዎች፡፡

© MoE, FDRE Ethiopia Not to be republished

ብርሃኑ ገበየሁ(1999) የአማርኛ ሥነ ግጥም፡፡ አዲስ አበባ፣ አልፋ አታሚዎች

ታሪኩ ፋንታዬ (2001) **አማርኛ ሁሉ ለሁሉ (ከመሰስተኛ ኮሌጅ)**፣ አዲስ አበባ፣ ፋር ኢስት ማተሚያ ቤት፡፡

አለም እሸቱ (1992) **መሠረታዊ የምርምርና የዘገባ አጻጻፍ** ፡፡ አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡፡

አምሳሉ አክሊሉና ዳኛቸው ወርቁ (1975) **የአማርኛ ፈሊጦች፡፡** አዲስ አበባ፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት፡፡

ዘሪሁን አስፋው (1992) **የስነፅሑፍ መሠረታውያን**፡፡ አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡፡

የኢትዮጵያ ቋንቋዎች ጥናት ምርምር ማዕከል (2001)፡፡ **ኣማርኛ መዝገበ ቃላት**፡፡ አዲስ አበባ፣ አዲስ አበባ ዩኒቨርሲቲ ማተሚያ ቤት፡፡

ደምሴ ማናህሎትና አምሳሉ አክሊሉ(1982) ጥሩ ያማርኛ ድርሠት እንደት ያለ ነው?፣ ኩራዝ አሳታሚ ድርጅት፡፡

ደረጀ ገብሬ (1996) **ተግባራዊ የጽሕፈት መማሪያ**፡፡ አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡፡

ደበበ ኃ/ጊዮርጊስ( )፡፡

ጌታሁን አማረ (1990) **ዘመናዊ የአማርኛ ሰዋስው በቀላል አቀራረብ** ፡፡ አዲስ አበባ፣ ንግድ ማተሚያ ድርጅት፡፡

© MoE, FDRE Ethiopia Not to be republished